

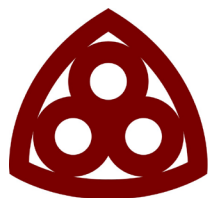
FUNDACJA
ZAWSZE WARTO



KOLONIA JÓZEFA

projekt Fundacji „Zawsze Warto” w ramach
Programu Narodowego Instytutu Dziedzictwa
– Wolontariat dla dziedzictwa

**Dofinansowano w ramach Programu Narodowego Instytutu Dziedzictwa
– Wolontariat dla dziedzictwa**



NARODOWY INSTYTUT
DZIEDZICTWA
NATIONAL HERITAGE BOARD OF POLAND



Wolontariat
dla dziedzictwa

KOLONIE JÓZEFA

Projekt ma na celu popularyzację zabytków i przestrzeni kulturowej związanej z okresem kolonizacji józefińskiej - podnoszące świadomość znaczenia pozostawionego dziedzictwa kulturowego - materialnego.



Świniarsko

KOLONIE JÓZEFA

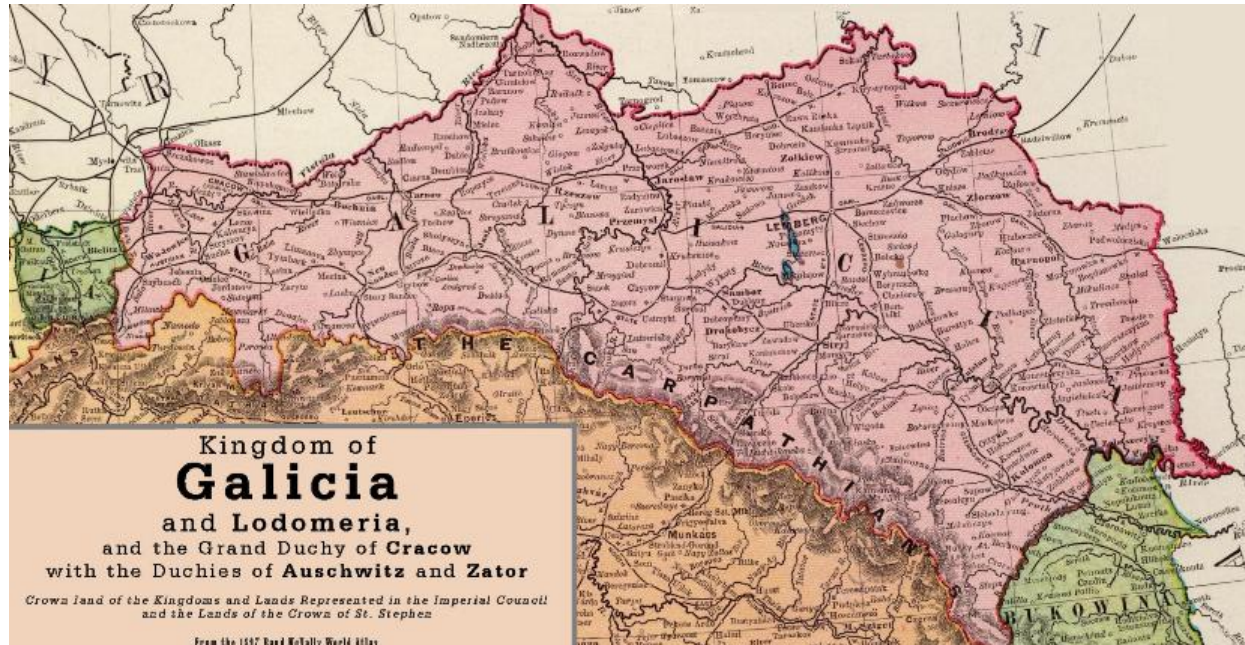


W miejscowościach wokół Starego Sącza znajdują się zabudowania charakterystyczne dla kolonizacji józefińskiej.

KOLONIE JÓZEFA

Galicja - potoczna nazwa ziem dawnej Rzeczypospolitej pod zaborem austriackim w latach 1772-1918 (faktycznie od 1770 r.). Powstała z nadanej tym terenom przez Austrię oficjalnej nazwy „Królestwo Galicji i Lodomerii” (niem. Galizien und Lodomerien),

Kolonizacja józefińska dotyczyła w znacznej mierze Galicji.



KOLONIE JÓZEFA

Granica między Galicją Wschodnią a Galicją Zachodnią przebiegała między Sanem a Wisłokiem, powiaty: Łańcut, Przeworsk, Rzeszów, Strzyżów i Krosno należały do Galicji Zachodniej, obejmującej ogółem 29 powiatów, sąsiadujące zaś z nimi powiaty: Jarosław, Brzozów i Sanok należały do Galicji Wschodniej, obejmującej 50 powiatów.



https://www.google.pl/search?q=galicja&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwi9qZ6uwrPXAhUlyKQKHYYGeAvMQ_AUICygC&biw=1067&bih=464&dpr=3#imgrc=oHoikkmjpkhu4M

KOLONIE JÓZEFA

Kolonizacja Józefińska to była akcja sprowadzenia osadników (nowych mieszkańców) przeprowadzona przez cesarza Józefa II (Habsburga) w końcu XVIII w., głównie w Galicji.

Oficjalnym celem akcji miało być przyjęcie krajowi z pomocą w podniesieniu stanu gospodarki. Osady lokowano obok istniejących wsi, z wytyczeniem odrębnego układu urbanistycznego.



KOLONIE JÓZEFA

Wsie „józefińskie” zostały założone w celu poprawy kultury agrarnej (stanu gospodarstw rolnych), ponieważ Cesarz Józef zauważył, że poziom rolnictwa na terenie Galicji jest znacznie niższy niż terenów położonych na zachód od Wisły.



KOLONIE JÓZEFA

Kolonizacja józefińska miała poprawić tą sytuację. Zachętą dla przenoszących się rolników była możliwość otrzymania większego areалу (terenu pod uprawy) i zgromadzenie osady kolonistów koło siebie tak, aby nie czuli się odosobnieni. Razem z nowo powstającą kolonią wolno było im stawiać kościół swojego wyznania (koloniści to głównie ewangelicy).

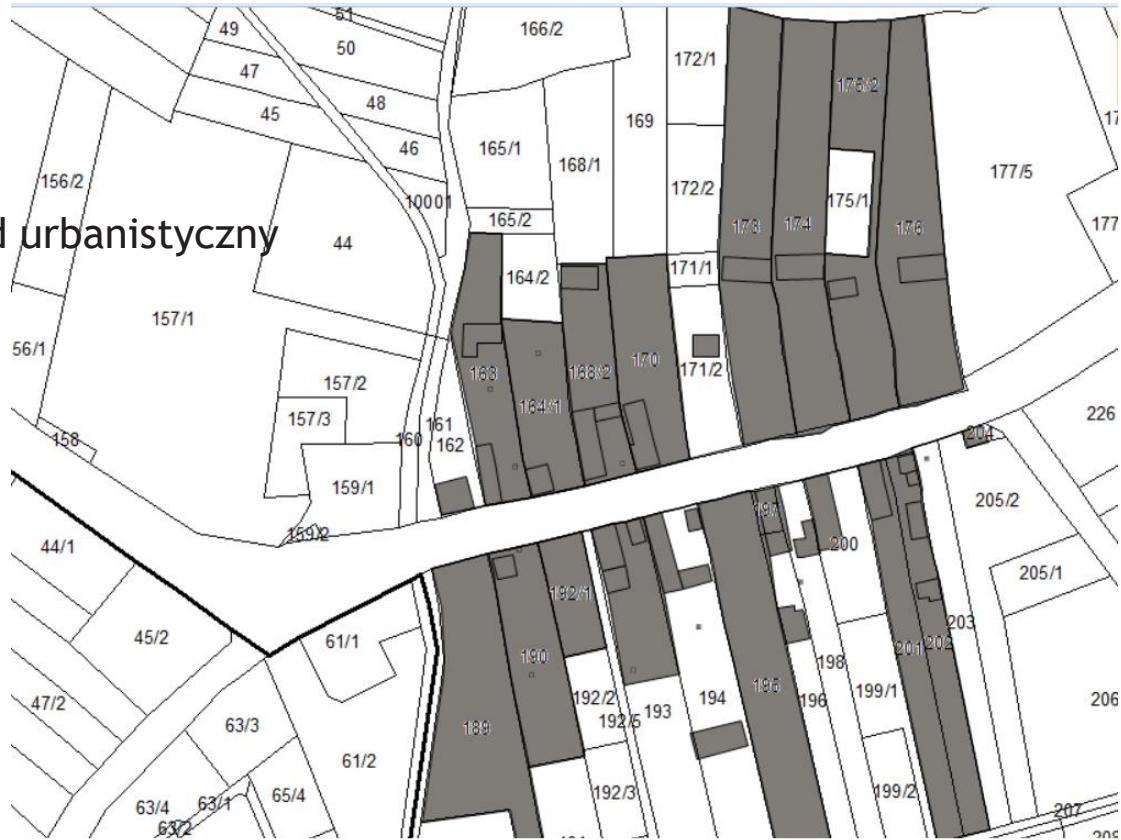
Kościół ewangelicki kolonistów józefińskich - prawdopodobnie podobne obiekty powstawały we wsiach niemieckich w rejonie Sądecczyzny.



Kościół ewangelicki ze Stadel. Sądecki Park Etnograficzny.

KOLONIE JÓZEFA

Gołkowice-układ urbanistyczny



Zródło: Geoportal 2

KOLONIE JÓZEFA



KOLONIE JÓZEFA



KOLONIE JÓZEFA



Golkowice Dolne jedna z większych kolonii zachowanych w Małopolsce-
obiekty ustawione do ulicy są szczytami domów, zabudowa gospodarcza
znajduje się w głębi działki. Prywatności na podwórzu gospodarskim strzegą
wysokie mury z bramą wjazdową.

KOLONIE JÓZEFA



KOLONIE JÓZEFA

Kolonizacja Józefińska

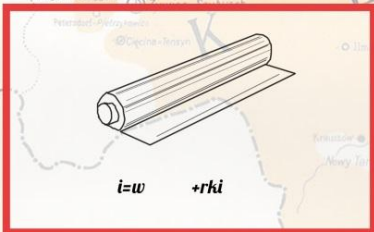
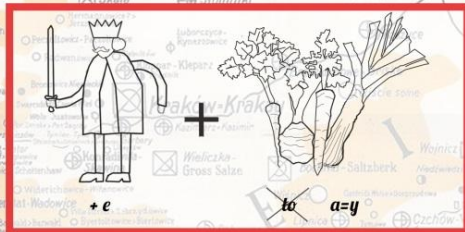
Pierwsze wzmianki osadnictwa niemieckiego na ziemiach polskich na Ślądecczyźnie wiązały się z wprowadzeniem **prawa magdebur-skiego** czyli osadnictwa na prawie niemieckim (początek datuje się od okresu rozbiicia dzielnicowego aż do XIV wieku).

Kolonizacja józefińska nazwa pochodzi od cesarza Józefa II Habsburga. Przyjmuje się, że kolonizację zapoczątkowały dwa patenty kolonizacyjne:

- w 1774 r. cesarzowa **Maria Teresa** wydała patent kolonizacyjny, który miał zachęcić niemiecką ludność rzemieślniczą do osiedlenia się w miastach.
- w 1781 r. cesarz Józefa II wydał patent, który znosił ograniczenia i pozwalał na osadnictwo rolne, {a w ślad za nim wprowadzona została zasada tolerancji religijnej.}?

Głównymi obszarami dla nowych osadników kolonizacji miały być dawne **królewsozczyzny**, **folwarki** starostw niegrodowych, wójtostwa, a także ziemie należące do skasowanych klasztorów.

Akcja kolonizacyjna w pobliżu Nowego i **Starego Sącza** w pełni rozwinęła się w latach 1783-1788, co przypada na okres tuż po oficjalnym, urzędowym wstrzymaniu procesu. W wyniku napływu ludności niemieckiej powstało **27** kolonii: Biczycze, Biegonice, Chełmiec, Dąbrówka, Gaboń, Gaj, **Gołkowice**, Jaruszowa, Kadczy, Łąck, Mokra Wieś, Moszozenica Nizna, Mystków, Naszaczowice, Olszanka, Piątkowa, Podęgodzie, Podrzecz, Rytr, Stadła, Stary Sącz, Strzeszyce, Szczereż, Świniarsk, Zagorzyn i Żbikowice.



KOLONIE JÓZEFA



Kolonizacja józefińska nie przebiegła zgodnie z założeniami jej inicjatorów. W założeniach starano się o rzemieślników i profesjonalistów, natomiast zdecydowaną większość stanowili rolnicy.

Chciano przyciągnąć osadników majątnych, tymczasem przybyli osadnicy stosunkowo biedni i polegający na pomocy państwowej.

W drugim lub trzecim pokoleniu zasymilowali się ze społecznością lokalną i ślady po ich bytności zacierają się coraz bardziej.

KOLONIE JÓZEFA



Cmentarz ewangelicki w Stadłach

KOLONIE JÓZEFA



Sektor kolonistów niemieckich - Sądceki Park Etnograficzny

KOLONIE JÓZEFA

prezentacja ma charakter informacyjny przeznaczona jest dla dzieci i młodzieży, opracowana została na podstawie warsztatów w ramach projektu i wiadomości zebranych poniższych stron:

- ▶ *Galicja i jej dziedzictwo, t. 1-2, Rzeszów 1994-1999.*
- ▶ *Grodziski S., Historia ustroju społeczno-politycznego Galicji 1772-1848, Wrocław 1971.*
- ▶ *Grodziski S., W Królestwie Galicji i Lodomerii, Kraków 1976.*
- ▶ https://pl.wikipedia.org/wiki/Ma%C5%82opolska_Wschodnia
- ▶ <https://sztetl.org.pl/>